

La Veu de la Comarca

Setmanari Regionalista de Tortosa

ANY I.

PUGNA PRO PATRIA.

NUM. 46.

LA CATALUNYA QUE VOLEM.—Llibre, ni domada, ni dominadora y respectada de las regions germanas.—Estimada per son valer al exterior y temuda per sa forsa.—Acullit com a propi al foraster que á trevallar hi vinga. Y á manar y á cobrar, á fer lleys y á judicar, cada hù á casa seva, que prou hi té que fer pera enténdreshi. Els empleats de la terra y poch, actius y inteligents.—Ennoblida, altra vegada en llibres de tot saber, la que fou llengua de Sants y de Reys.—Las universitats y escolars tornadas a son esser: obradors y avansos de la ciencia y planter de filòsofs y juristas. A fora la ensopida rutina.—Indimament unida á la vella Catalunya, gloriosa en sa historia y tradicional en sas lleys y costums, una Catalunya nova, de vila expansiva y en constant progrés, seriament religiosa y ilustradament tolerant.—Repobladas las montanyas per grans boscos, trescant pels singles relíquias els montuments enrunats o antics y alsarne d' un art fill lligit del antic criat en els avansos actuals. Voltar las vellas poblacions historicas de populosas y amplias ciutats modernas.—Ports oberts als productes de tots llochs; assegurats ab tractes d' una nació seria; veure al potentat ab afany de ser estimat y útil á la Patria y al obrer intervindre en el govern donantli lo que cristianament y per dret li pertoca.—Volem deixar á nosres fills aquesta Catalunya gran avuy, com ho fou pera son temps la de nostres passats.—Pero benirho tenim lo precís: Força, riquesa y Inteligencia. Reprimim el vici del egoisme y exaltèm la virtut que á cap ens manca: L' amor á la Patria.—LLUIS DOMENEC Y MUNTANER.

PREUS DE SUSCRIPCIO

Tortosa al mes. 0'50
Fora semestre. 3'00

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ

Carrer del Parque, N.º 8.

Tortosa 22 Novembre de 1903.

La Redacció no fa seus los conceptes ni continguts dels articles firmats ó copiats.

SANTORAL

Dimenge 22 XXI, Sta. Cecília vg. y mr.—Dilluns 23 S. Clement p. mr. y sta. Lucrècia.—Sol en Sagitari. Dimars 24 San Joan de la Creu fr. y sta. Flora vg. mr.—Dimecres 25 S. Mercuri soldat mr. y sta. Catarina vg. mr.—Absolució general en la Mercè y Trinitat.—Dijous 26 Los Desposoris de N.º S.ª y s. Conrat b.—Divendres 27 Ss. Facundo y Primitiu, mrs.—Disapte 28 S. Gregori III p. y s. Rufo y familia.—Se tancan velacions.

La bandera de la Patria

Qu' aquesta bandera es la única que pot acoblar a tots els elements d' esperit sà y recte pera formar la resclosa de la beritable forsa social, únic medi pera delurar la torrentera de les prediques revolucionaries y anárquiques dels qu' es diuen republicans y no hu son es evidentísim.

La seua història ho diu ben alt y ho diu en cada plana de la de tots els pobles del mon. Quan aquets han aparentat lluitar per determinades reformes governamentals en el fons era per qüestions de personalismes les tendències d' opinió s' han multiplicat y han viscut ab més o menys esperit dins de la massa del poble, es devenintne revoltes y convulsions socials qu' han reportades fratricides lluytes ahont sols l' odi y la venjança hi han imperat. Aquestes lluytes, per més sostingudes y enverinades qu' estiguin, sols tenen terme quan pel demunt dels interessos seus, surten els de la Patria. En defensa d' aquesta, sempre s' es vist, blancs y negres, sabis y ignorants, tots, sian del estament y de la cultura que sian, s' han aplegat com un sol home y han olvidat, per un moment, les seves opinions contraries y fins les seues mateixes concupiscències.

¿Qué vol dir tot això? Que sols la bandera de la Patria es la que té prou virtualitat pera despertar a la gent, conpenetrarla en defensa d' uns mateixos interes-

sos y esquivar, aixis, les lluytes personals y de banderia que més serveixen pera derrama xorca-ment la sanc del poble y enforzarlo en l' abim del enderrament y de la incultura.

De lo dit la historia de casa si n' està plena d' eczemples. Un sigle de guerres civils y de revolucions abortades, que 'ns han dut? No cal pas dirho; massa que ho sabèm. En cambi, una lluita de caràcter nacional, en defensa dels interessos y dels drets de la terra, çno ha fet miracles trayent l' ensopiment del poble, revifant son ànim y fentlo fort y decidit en les escameses més titàniques?

Heusaquí, doncs, el perque, avuy qu' estèm abocats a una esgarrifosa anarquia, ahont ens hi empenyan les corrents revolucionaries del socialisme, amparat ab la capa de republicanisme, cal qu' entre la gent de bé, amiga d' un bon govern, perque ho es de la justícia, la rahó y l' amor, alsí una bandera que sintetisi tot lo contrari de l' anarquia y sia al mateix temps la garantia més ferma dels nostres drets y debers. Y aquesta bandera, ja ho hem dit y ho repetim, no es ni pot ser altra que la de la Patria.

Precisament perqué plens d' escèpticisme els nostres pares se retiran de la lluita y deixan el camp a les forces que comanda la despòtica passió humana que s' congria y pren domini en el cor de la societat? Es per culpa d' haver esmersades les seues energies per qüestions de banderia, de formes de govern, sens tenir en compte que deixavan a merce dels esperits revolucionaris la Patria, la masa del poble, la qual, retuda en la incultura y ignorancia més aclaparadores, no podia ser pas pasta pera nobilíssims ideals que la fessen conscienta de sa missió y de son valer. Un poble en aquest trist estat, está d' alló millor pera seguir les prediques revolucionaries, qu' enlluernan l' imaginació y amagan la negació, el buit de ses doctrines. Quan el poble alt, la gent dotada d' una cultura y intel·ligencia superior, viu o bé apàtica, sens ideals, o bé en la febre de les lluytes personals, de banderia, sempre xorques, el poble bé a decaure, poc a poc per una ley de sociologia, cap al mateix estat dels qui, els hi fa l' dò d' una intel·ligencia y cultura superior.

El pecat ja està fet y la penitencia temps ha que 'ns pesa demunt. Més els qui no hi hem tingut ni art ni part en aqueix crim, els qui ja de joves, o ja per desenganys, no hem adorat altre partit que 'l de la Patria y hem trevallat ab totes les nostres forces per la dignificació d' aquesta, mitjansant la dels seus fills, bé 'ns toca ara alsar la veu més que may y dir y repetir que sols en aquest partit, o millor, en aquesta bandera podrèm trobar el revifament de les masses socials, perdudes pel mon sens Deu ni Patria.

Aquesta gloriosa bandera encloeu un lema no estampat may en cap de las dels nostres Pares, d' una centuria ençà, y es l' antitèsis de les dels revolucionaris de mala lley. El lema, es la paraula santa amor; res d' odi ni de renunciés personals o bé de determinades escoles, ahont el pensament humà hi bull en oposades tendències tot, però tot per l' amor que reidifica, amorozeix y vol la equitat basada en la rahó divina y humana. El significat, la transcendència d' aquest lema en la vida de la societat, no l' han volgut comprendre may els homes dels partits vells, acostumats a bregar en lluytes fetes ab la forsa y les imposicions per això, tambe, sa vida no ha deixat més que un seguit de desferres, d' odis, ahont s' hi ha fomentat l' estat d' ara, de convulsions mortals y desequilibrades. Es que a la generació vella li mancava l' verdader ideal de Patria; no comprenia que la cultura y la ilustració del poble son la base del benestar, de la prosperitat moral y material. Aquesta comprensió, sols l' ha feta el moviment regionalista que no es altra cosa que l' afirmació de Patria y la negació de tots els vells partits que devant de la reivindicació, en tots els ordes de la seua vida, d' aquella, no tenen rahó de ser.

En el procsim article, si Deu ho vol, acabarém.

JORDI JORDÀ.

Desgavell

El pervindre de nostra Catalunya, y per lo mateix de tots sos organismes, ha estat fins avuy en les mans barroeres dels vividors polítcs caciquistes, que

han desviat sempre, l' aygua cap á son moli, no fent pels altres absolutament res de reformes, ni restauracions de profit.

Però ara, ademés d' aquets vividors de guants y de lévita, se n' han desvetllat uns altres, que ab la capa de la Llibertat, Igualtat y Fraternitat, tractan d' esclavisarnos a tots.

Per axó, fixémnos bé que son dos els adversaris qu' hem combatut y combatirém sempre: per una part el Caciquisme, compost de polítics conservadors, fusionistes y republicans de Real Ordre, y per l' altre 'ls falsos redemptors dels obres ab careta ó mascara de la República.

En la massa caciquista hi ha aquells homes, que cooperan ab els polítics de Madrid á esplotarnos ab contribucions y nous impostos, que sols serveixen pera estroncar més y més les fons de la Agricultura, Industria y Comerg; el que á cada nova imposició ab que 'ns han robat nostra llengua, costums, drets y llibertats, es á dir, á cada nova bofetada, vinguda del vergonyós Centralisme, no haureu llegit, ni sapigut may que la boca caciquista hagi protestat francament y ab fermesa, fins á fer revocar les disposicions, que sols ens venen pera esborrar nostra tan marcada personalitat regional, contradint casi sempre el trevall y bons desitjos, que surten ab la mes gran naturalitat y energia del caràcter altament analític y mascle de nostra rassa catalana.

Després en la colla dels redemptors hi ha aquella gent, que vivint ó sou de la Monarquia, fan comedia republicana; els qu' en comptes de fer la guerra á les disbauxes de l' administració espanyola, culpa de nostra ruina, passen el temps remoyent despòticament la voluntat dels trevalladors, omplintlos el cap de falsetats y somnis, y atiant sempre odis y mes odis, distrayent aixis l' atenció sobre 'ls disbarats y poc acert de nostres governants, y preparant les coses de manera que la desesperació en totes les classes socials, ens portés llogicament al imperi irracional de la força bruta.

Reflexionemho bé y ab nostra indiferencia no volguém contribuir per més temps, á la continuació d' aquest desgavell general que sentim á Catalunya, y á les demés regions d' Espanya.

Canigó.

D'eleccions

Del nostre confrare «Lo Camp de Tarragona», ne copiém un ben pensat escrit que coincideix ab lo nostre modo de pensar y d' apreciar lo retraiment que s' ha observat en las derrerases eleccions municipals aquí Tortosa ja que com diu molt bé l' articuliste «Ab veritable tristesa hem de contemplar nosaltres com la pasivitat s' escampa y ab mes tristesa encara quan la veyem justificada y llogica.»

L' esmentat escrit se publicá el dia mateix de las eleccions pero no per aixó a perdut l' oportunitat, diu aixis:

LAS ELECCIONES D' AVUY

A Tarragona com a molts altres pobles de Catalunya, las eleccions municipals no representarán ni un progrés en los procediments, ni una esperansa de temps millors, ni una garantia de moralitat sisquera. Apareixerán á la llum del sol los mateixos vicis, tornarán a combates més en apariència que en realitat las ideas revellidas y xorcas, los inconscients y 'ls interessats se llensarán al carrer, defensant lo desconegut los uns y l' modo de viure 'ls altres, y la gran massa del poble, aquesta que pensa, paga y calla, restará indiferent, impassible, com si no visqués al món o res hi tingüés que veure ab lo que a la terra passa ..

En moltes poblacions la lluita queda entaulada y reduida entre republicans y monárquics, entre gent que mana y gent que té ansias de manar, entre 'ls qui s'afanyan a conservar lo seu passament y 'ls qui envejan tenir las estirandes del poder pera usarlas y aprofitarlas de la mateixa manera que las emplean los que avuy las manejan. No és pas una lluita de ideas, és una batalla d' ambiciosos; no és pas un desij noble lo qui mou lo cors, és un apassionament sectari lo que remou las conciencias, pertorbant y embrutint sens cap reparo la vida del nostre poble.

Y si no, fixémshi. Lo caràcter de las eleccions municipals, per tothom regonegut y proclamat, exclueix tota sombra de política. Aquesta pot influir y influeix directament en la marxa de l' Estat, y segons sigui l' escola que domini, las lleys tindrán una o

que no s'ens obligu a pagar lo que ja habem pagat una vegada, axo es la travesia, ni que l'Estat ni la Diputació pagua ponts mentre estigui per acabar lo nostre i tinguem que passar el riu pagan o passarlo ab la barca, donc en temps que era Ministre un fill de Tortosa sens va fer el favor de que aplican malament (en el nostre entendre) la ley de travesias se va obligar al Ajuntament pagues las expropiacions dels terrenes en que han de construirse las rampas que forman part del pont del Estat basanse en que son part de la travesia de una carretera general del Estat sens voler tenir en compte qu' es tracta de una carretera ja construhida y que tenia la corresponent travesia feta.

Com si no n' hi hagués prou ab eis dos milions que s' regularán a Madrid en concepte de capitalitat, la subcomissió d' Instrucció pública proposa augmentar en 130.000 pessetas l' assignació de las clinicas de la facultat de Medicina de Madrid, en las quals s' aumenta també de 50 el número de llits, pujant el total del capital a 250.000 pessetas.

Y vingan pessetas!

Al últim fins els hi haurém de fer caritat als seus pobres.

Lo qual ja fa temps que estém fent, com ho prova l' següent succéit.

Un senyor catalá, molt caritatiu; tenint en compte que la caritat ben ordenada comensa per un mateix y va seguint per las personas ab las que un té més parentiu, va proposarse un día socórrer primer que a ningú als pobres que fossin paisans seus.

Y va sortir de casa ab el propósit de no fer caritat sinó als pobres catalans.

Peró va tornarhi ab els mateixos quartos que duya al llensarse al carrer, puig tots els que va trobar eran d' aquells «que no lo pueden ganar.»

En vista de lo qual va resoldre «volver de su acuerdo.»

Y sols aixís va poder satisfacer els seus sentiments caritatius.

Coplém de un diari de Barcelona.

A la rateta.—Aquesta tarde un subgete de mala fatxa s' ha acostat a un tranzeunt a la Rambla de Sant Joseph y li ha dit:

«— Señorito, ¿quiere comprar este reloj? Es de oro y se lo daré barato porque acaba de ser robado.

—Con que pes de oro?

—Si señor.

—¿Y es robado?

—Si señor.

—Pues no me parece mal; anda, vente conmigo.»

Y agafant al venedor pel bras se l' ha endut.

El tranzeunt era l' capitá de la guardia civil senyor Riquelma que anava de paísá.

Un mestre interí del districte universitari de Barcelona, agrait als supostos favors rebuts del visrector de l' Universitat d' aquella capital, senyor Benito, li ha remès un sac de patates que contenia 43 kilos d' aquest tubércul. Com el senyor Benito no s' creu acreedor a tal distinció, d' acórt ab el senyor Rodriguez Méndez les ha enviat al Assil del Parc de aquella ciutat. Es de suposar que ls senyors mestres no imitin la conducta del generós donant, perque en tal cas podria rendir cartes en l' assumpto el juijat corresponent.

A Fransa declararán la ensenyansa lliure pera tothom, menys pera ls que hagin fet vots d' obediencia y castetat.

Girin la oració per passiva y veugin com quedará la ensenyansa francesa.

En mans d' indisciplinats, mals creyents y llibertaris.

¿Per que no dirias ben claras las cosas? ¿Per qué no dia: «podrá ensenyar tothom, menos els que pertanyin al clero y ordres religiosos? Hi há voltas que ls formalismes fan més mal que la veritat crúa. Y després, que no vé d' un pam a Fransa»

Lo cónsul general d' Italia, enterat dels bons serveys que presta a Catalunya l' Cos de Sometens, ha sollicitat del comandant general del institut, en Manel Ruiz Ruñoy, datos relatius a la organizació del mateix, pera redactar una Memoria y enviála al Govern de la seva nació pera que estudihi la conveniencia d' implantar los sometens a aquell país.

Si coneguesen á dit senyor li demanaríam fes el favor d' enviarne alguns exemplars a las Autoritats de la nostra provincia per veure si se determinaban á imitar a las de las demes provincias germanas implantant tan benemerita institució.

Segons hem llegit en un extracte de las últimas sesiones del Senat se va aprobar lo dictamen referent a la construcció d' un tranvia electric de Roquetas á S. Carlos de la Rapita.

Com suposem se tracta de una empresa particular relacionada talvegada ab una transferencia de domini d' un importan salt d' agua tenim confiansa en poder fer mes prompte el viatge á san Carlos ab tranvia electric, que no ab lo etern ferro-carril d' Alcañiz á San Carlos pera quin tot just se van demanan cuartos pera pagar honoraris fills del malahit centralisme.

En Salmerón ha fet la defensa del servey obligatori. El quefe dels republicans unitaris,

en nom de la llibertat ha defensat l' esclavatge de tothom; en nom de la democracia ha sigut l' apostol de la gran tiranía que arranca al pagés del camp, al obrer de la fabrica, al artista del taller, al fill dels brassos de la mare.

La tiranía del unitarisme porta aquestes otras tiranias.

Y els republicans espanyols aplaudirán a n' en Salmerón com si hagués descobert la democracia y la igualtat....

El servey obligatori es la mort dels estats: no s' concebeix més que dintre d' un réjim imperialista y militarista, com el d' Alemania, o en una nació jacobina com Fransa.

Inglaterra, Estats Units y Suiza, las naciones més fortes del mon y més progressivas, tenen el seryév voluntari tal com el defensém els catalanistas.

Ab odas a la patria no s' defensen las ideas, «don Nicolás»; per si la patria perilla hi há quelcom més que l' servey obligatori per la ley: hi há l' servey obligatori per la naturalesa y els sentiments.

En bona hora que s' ensenyi als ciutadans a manejar un fusell y a obeir una ordre.

Peró que no se ls tregui de casa pera ficarlos al quartel, ni se ls trenqui la joventut en sos anys de ilussions, de treball de familia, fins d' amor a la terra en que han nascut.

El servey militar ab redempcions es una vergonya y una injusticia; però l' servey obligatori es una tiranía.

Que sigui soldat qui en vulgui ser y que se l' pagui pera serne.

Aixó volém nosaltres que som més democratas més altruistas y més humanitaris que ls republicans que tenen per quefe al ilustre filòsof de las tres unitats.

talunya han donat als incautes la falsa seguritat d' un avens republicà y demagogich, pero pels que mirin una mica la realitat, no es dutós que l' veritable progres la fet la causa catalanista. Aument de llochs y victoria total en molts municipis, entrada primera en alguns d' ells, consolidació del puesto adquirit en tots, ascens continuu de la masa electoral catalanista, aquest es el resultat innegable de la última batalla. No diem res de las falses del cens, ni de la vergonyosa aliansa dels suposats partits d' ordre ab la escoria social disfressada de democrata, ni de las abstencions d' una part de la població catalana, perque son prou vistos de tothom y explican en bona part la revifalla aparent del jacobinisme, que será per ell la de la mort. La tradició lliberal y patriótica de Catalunya está massa encarnada en sos fills pera que sia destruhida en quatre dies pel baladreig d' un pinxo foraster y ls mangoneigs dels vividors politics de la cort ab correspondencia ab las retiradas millocas que desesperadas de no ésser ningú volarian ara tot el planeta de concert ab els anarquistes.

Per un error de caixa varen resultar mal compaginadas las planas del folletí del número últim y pera que ls suscriptors que colleccionan folletí dit paguin continuarlo repetim avuy les quatre planas atrassades mes las corresponents al número d' avuy en fulla apart.

Nova societat.

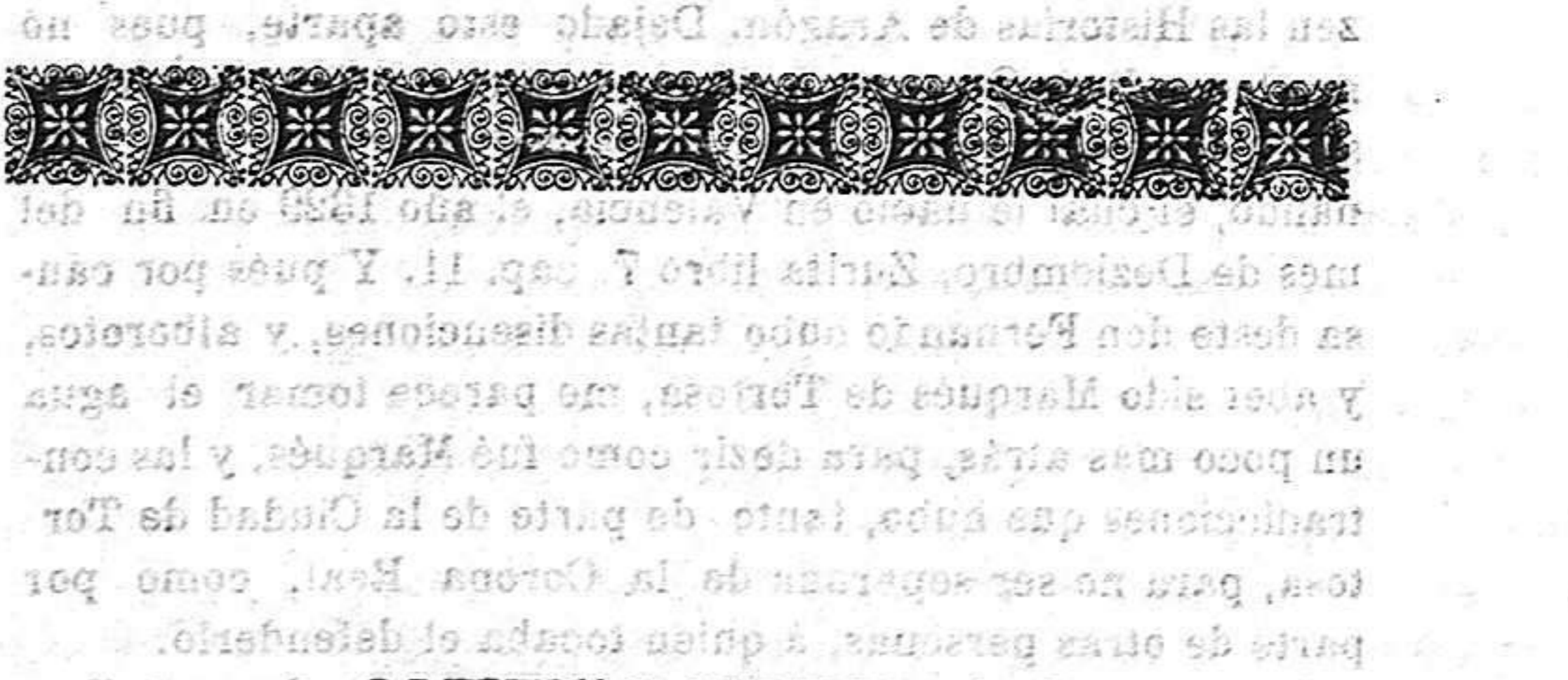
S' están realisant travalls pera constituhir á Barcelona una associació, única en sa clase en tota Catalunya.

Son fi principalissim será la creació d' una biblioteca genuinament catalana y en últim terme escolas literarias, y sa tasca actual, consistirá en donar sessions públicas de triadas lecturas catalanas.

NOTICIES

Las elecciones á Catalunya
Las elecciones municipales de Ca

Reynos pudiesse dar, ó enagenar lo que le pareciesse, y hazer las concessiones, y mercedes, que bien visto le fuessen, dentro de los diez años á los Infantes sus hijos. Este Estatuto se otorgó en Daroca, á 20. del mes de Agosto 1328. y lo juró el Rey, y fué muy secreto, y no intervinieron en ello, sino Fray Guillem Iornet, que era Confessor del Rey, y don Miguel de Gurrea, de su Consejo, que era Ayo del Infante don Pedro su hijo; y Garcia de Loris, que abia sido Mayor-domo de la Infanta doña Teresa, y era Tesorero del Rey, y Lope de Concut su Secretario: y por razón de este Estatuto, pretendió después el Rey don Pedro su hijo, que no eran válidas las donaciones, que se hizieron por el Rey su padre á los Infantes don Fernando, y don Iuan sus hermanos, de las Ciudades de Tortosa, Albarrazin, y de otras muchas Villas, y Castillos; y hubo sobre ello en el Reyno grandes diferencias entre él y su madrastra, y hermanos.



CAPITULO TREYNTA

De como se enagenó Tortosa de la Corona Real, y fué del Infante don Fernando.

PARA saber como enagenó el Rey de su Corona el Marquesado de Tortosa, abiendo hecho el Estatuto arriba dicho, lo veremos en lo que sigue. Dize Zurita libro 7. cap. 16. fol. 102. desta manera. Dicho se ha en lo de arriba del Estatuto, que el Rey hizo en Daroca antes que se casasse con la Reyna doña Leonor, en el cual se obligaba, mediante juramento, que no enagenaria ninguna cosa, que fuesse del Patrimonio, por tiempo de diez años. Esto se disponia con tenor de tales palabras, que parecia que no quedaba libertad al Rey de dar estado á los hijos, que le naciessen de la Reyna doña Leonor, sino á los que ya eran nacidos. Governábasse la Reyna por una Dueña que tenia en su casa, que habia sido su aya después que murió Doña Violante de Grecia, que se llamaba Doña Sancha Carrillo, y fué mujer de Sancho Sanchez de Velasco, que fué gran privado del Rey don Fernando, y era de tal condición, que siempre procurada novedades, y escándalos, como el Autor de la Historia del Rey don Alonso de Castilla lo escribe: y

